

## گزارشی درباره تاریخچه و عملکرد انجمن صنایع فرآورده های لبنی ایران

راه طی شده صنعت شیر

رضا باکری؛ دبیر انجمن صنایع فرآورده های لبنی ایران

دهه ۲۰ شمسی از نیمه گذشته بود که اولین کارگاه تولید صنعتی شیر در خیابان فردوسی تهران آغاز به کار کرد و از آن تاریخ تا به امروز صنعت لبنیات ایران را میتوان در قامت صنعتی هفتاد و چند ساله دید. صنعتی که تا پیش از انقلاب در قالب سه شرکت بزرگ با چند کارخانه در سراسر کشور شکل گرفته بود امروز شامل بیش از ۴۵۰ کارخانه بزرگ و کوچک فعال است و برخلاف بسیاری از صنایع کشور تجربه موفقی در «خصوصی سازی» را پشت سر نهاده و میتوان به جرات اظهار کرد که امروز بیش از ۸۵ درصد صنعت لبنیات ایران با سرمایه گذاری و مدیریت بخش خصوصی شکل گرفته و در زنجیره آن، از نهاده های دامی تا پخش و توزیع بیش از ۲ میلیون نفر در حال فعالیت هستند.

حضور پررنگ بخش خصوصی در صنعت لبنیات و موفقیت سرمایه گذاران در این حوزه باعث شده تا کشور ما که پیش از انقلاب وارد کننده حجم قابل توجهی از محصولات لبنی بود، امروز تنها از واردات این دست محصولات بی نیاز شده بلکه حجم قابل توجهی از صادرات محصولات لبنی را در منطقه به خود اختصاص داده است و در عین حال برندهای ایرانی توانسته اند، اعتبار قابل توجهی در میان برندهای معتبر و شناخته شده صنعت لبنیات جهان کسب کنند.

صنعت لبنیات ایران علاوه بر اینکه صنعتی رقابتی و با تنوع محصول بسیار و گستره وسیع حق انتخاب برای مشتری است، صنعتی است که با سلامت جامعه در ارتباط است و این شاید مهمترین ویژگی این صنعت است که آن را از دیگر صنایع کشور متمایز میکند. حسب نظر متخصصان تغذیه افزایش «سرانه مصرف» و «فرهنگ سازی مصرف شیر و لبنیات» در خانوارهای ایرانی ضامن سلامت جامعه و پیشگیری از بیماریهایی از جمله پوکی استخوان است و سرمایه گذاری سیاست گذاران سلامت تغذیه در افزایش سرانه مصرف منجر به کاهش هزینه های درمان در بودجه کشور خواهد بود.

خلاصه ای از عملکرد ۲۴ ساله

برای معرفی انجمن صنایع فرآورده های لبنی ایران لازم بود تا به مقدمه فوق اشاره شود تا بخشی از اهمیت راه و مسیری که در صنعت لبنیات ایران طی شده برای مخاطبان ترسیم شده باشد و بدانند که وقتی از صنعت لبنیات سخن میگوئیم از چه صنعتی و با چه دستاوردهایی سخن گفته می شود.

ادامه در صفحه ۲

## مازاد تولید شیر خشک یعنی حذف لبنیات از سبد غذایی ۴ دهک کم درآمد!؟

عضو هیات مدیره انجمن صنایع فرآورده های لبنی می گوید در صنعت لبنیات با مازاد تولید شیر خشک مواجه هستیم و وقتی به دقت به موضوع نگاه کنیم، متوجه می شویم که آنچه از آن به عنوان مازاد شیر خشک یاد می شود در حقیقت همان شیر و لبنیاتی است که اقشار محروم و ۴ دهک کم درآمد نتوانسته اند در سبد خانوار خود قرار دهند.

لبنیات در سبد غذایی ایرانی ها از جایگاه ویژه ای برخوردار است و برخی افراد روزانه یا هفته ای چندبار از یکی از محصولات لبنی چون ماست، پنیر، کره و شیر در برنامه غذایی خود استفاده می کنند. اهمیت این محصولات غذایی باعث شد تا با پهنام نایب زاده عضو هیات مدیره انجمن صنایع فرآورده های لبنی در خصوص موضوعاتی چون قیمت لبنیات، سرانه مصرف لبنیات در کشور، مازاد شیر خشک و حذف لبنیات از سبد غذایی برخی از دهک های جامعه و به طور کل مشکلات این صنعت به گفت و گو بپردازیم.

ادامه در صفحه ۵

## افزایش تمرکز و کارایی مغز با نوشیدن شیر در ماه مبارک رمضان

**درس خواندن در روزه داری**

**توصیه های کلی:**

- ۱. مطالعه در زمان طلوع آفتاب
- ۲. تا ساعت اول
- ۳. با استراحت ۱۵ دقیقه
- ۴. به از ۳۰ دقیقه

**توصیه های تغذیه ای:**

- ۱. غذای سبک در افطار
- ۲. مانند شیرینی سوپ دایو چوانه و...
- ۳. افزایش مصرف مایعات
- ۴. ممنوعیت مصرف نمک و غذاهای شور
- ۵. موهوب و سبزیجات آب دار برای بهبود عملکرد مغز

www.TebyanOnline

## چشم اندازی برای صنعتی که قدر ندید اما سرپا ایستاد

میراسلام تیموری، رئیس هیئت مدیره انجمن صنایع فرآورده های لبنی

صنعت لبنیات ایران، صنعتی قدر نادیده در نظام سیاست گذاری اقتصادی و همچنین نظام سیاست گذاری سلامت کشور است. اهمیت تولید محصولات بهداشتی لبنی در تضمین سلامت جامعه و نیز رشد و نمو فرزندان این سرزمین موضوع این نوشته نیست بلکه عموم سطوری که در پیش روی شما قرار دارد، به جایگاه اقتصادی صنعت لبنیات به عنوان یک صنعت پیشرو و پیشبرنده در حوزه صنایع غذایی خواهد پرداخت. صنعتی که «شیر خام» به عنوان ماده اصلی آن کشاورزی و دامداری را تحرک می بخشد و بخش مهمی از نوآوری ها در صنعت بسته بندی وابسته به نیازهای این صنعت در حوزه ایمنی و سلامت محصولات غذایی است و البته گستره نیاز مصرف کنندگان باعث شده تا این صنعت شبکه وسیعی از توزیع کنندگان را در صنعت پخش و توزیع منتفع سازد.

صنعت لبنیات ایران صنعتی خصوصی است و یا دست کم بیش از ۸۵ درصد آن با سرمایه بخش خصوصی ایجاد شده و مدیریت می شود و بیش از ۴۰۰ برند در بازار سراسری و منطقه ای آن در سراسر کشور وجود دارد. اهمیت این ویژگی مهم را وقتی بهتر درک میکنیم که به یاد بیاوریم به نظر کارشناسان اقتصادی، خصوصی سازی در بسیاری از صنایع کشور تجربه ای غیر موفق را پشت سر نهاده است. نقش پررنگ بخش خصوصی در این صنعت بود که باعث شد ایران که تا سالهای پایانی دهه ۶۰ و اوایل دهه ۷۰ وارد کننده حجم عمده ای از محصولات لبنی بود، امروز نه تنها همه محصولات لبنی مورد انتظار مصرف کننده ایرانی را تامین کرده بلکه در جایگاه صادر کننده محصولات لبنی هم قرار گرفته است.

ادامه در صفحه ۳ و ۴



## گزارشی درباره تاریخچه و عملکرد انجمن صنایع فرآورده های لبنی ایران

راه طی شده صنعت شیر  
رضا باکری؛ دبیر انجمن صنایع فرآورده های لبنی ایران

دهه ۲۰ شمسی از نیمه گذشته بود که اولین کارگاه تولید صنعتی شیر در خیابان فردوسی تهران آغاز به کار کرد و از آن تاریخ تا به امروز صنعت لبنیات ایران را میتوان در قامت صنعتی هفتاد و چند ساله دید. صنعتی که تا پیش از انقلاب در قالب سه شرکت بزرگ با چند کارخانه در سراسر کشور شکل گرفته بود امروز شامل بیش از ۴۵۰ کارخانه بزرگ و کوچک فعال است و برخلاف بسیاری از صنایع کشور تجربه موفق در «خصوصی سازی» را پشت سر نهاده و میتوان به جرات اظهار کرد که امروز بیش از ۸۵ درصد صنعت لبنیات ایران با سرمایه گذاری و مدیریت بخش خصوصی شکل گرفته و در زنجیره آن، از نهاده های دامی تا پخش و توزیع بیش از ۲ میلیون نفر در حال فعالیت هستند.

حضور پررنگ بخش خصوصی در صنعت لبنیات و موفقیت سرمایه گذاران در این حوزه باعث شده تا کشور ما که پیش از انقلاب وارد کننده حجم قابل توجهی از محصولات لبنی بود، امروز نتنها از واردات این دست محصولات بی نیاز شده بلکه حجم قابل توجهی از صادرات محصولات لبنی را در منطقه به خود اختصاص داده است و در عین حال برندهای ایرانی توانسته اند، اعتبار قابل توجهی در میان برندهای معتبر و شناخته شده صنعت لبنیات جهان کسب کنند.

صنعت لبنیات ایران علاوه بر اینکه صنعتی رقابتی و با تنوع محصول بسیار و گستره وسیع حق انتخاب برای مشتری است، صنعتی است که با سلامت جامعه در ارتباط است و این شاید مهمترین ویژگی این صنعت است که آن را از دیگر صنایع کشور متمایز میکند. حسب نظر متخصصان تغذیه افزایش «سرانه مصرف» و «فرهنگ سازی مصرف شیر و لبنیات» در خانوارهای ایرانی ضامن سلامت جامعه و پیشگیری از بیماریهایی از جمله پوکی استخوان است و سرمایه گذاری سیاست گذاران سلامت تغذیه در افزایش سرانه مصرف منجر به کاهش هزینه های درمان در بودجه کشور خواهد بود.

## خلاصه ای از عملکرد ۲۴ ساله

برای معرفی انجمن صنایع فرآورده های لبنی ایران لازم بود تا به مقدمه فوق اشاره شود تا بخشی از اهمیت راه و مسیری که در صنعت لبنیات ایران طی شده برای مخاطبان ترسیم شده باشد و بدانند که وقتی از صنعت لبنیات سخن میگوئیم از چه صنعتی و با چه دستاوردهایی سخن گفته می شود.

هرچند پیش از تشکیل «انجمن صنایع فرآورده های لبنی»، موسسین این انجمن تلاشهایی برای شکل دهی به تشکیلی کارفرمایی با هدف همکاری های مشترک میان کارخانه های صنعتی لبنی انجام داده بودند اما با تشکیل «انجمن صنایع فرآورده های لبنی» در خردادماه سال ۷۵ بود که به این تلاشها عینیت داده شد و از آن سال تا کنون این انجمن توانسته منشا بسیاری از خدمات مهم به صنعت لبنیات ایران باشد.

انجمن صنایع فرآورده های لبنی تلاش کرده تا نماینده واحدهای تولید صنعتی شیر ایران باشد و داده های آماری حکایت از آن دارد که این مهم در طی ۲۴ سالی که از تاسیس این انجمن میگذرد محقق شده است. توضیح اینکه از میان ۷ و نیم میلیون تن شیر خامی که سالانه جذب واحدهای صنعتی شیر و فرآورده های لبنی میشود، سهم اعضای انجمن صنایع فرآورده های لبنی قریب به ۶ میلیون تن است و این بدان معنی است که اعضای انجمن، بیش از ۸۵ درصد بازار لبنیات ایران را در اختیار خود دارند.

انجمن در طی دو دهه گذشته علاوه بر تلاش برای تحقق منافع مشترک اعضای خود، بطور مستمر در تکاپو بوده است تا روابط میان اعضا با سایر بخشهای زنجیره شیر بخصوص دامداران را تسهیل و بهبود بخشد و هم اکنون همکاری های فی ما بین انجمن و تشکل های دامداران کشور رو به فرونی بوده به نحوی که بخشی از فعالیت های انجمن برای افزایش سرانه مصرف شیر و لبنیات با همکاری و سرمایه گذاری تشکل های دامداری کشور در حال انجام است.

علاوه بر این انجمن در طی فعالیت خود ارتباطات خوب و رو به گسترشی را با تشکل های مرتبط با صنعت لبنیات در سایر کشورها برقرار کرده که از جمله آنها «فدراسیون جهانی لبنیات» (IDF) و «هیئت شیر هندوستان» (Dairy Board) است. ارتباط با این تشکل ها و نیز مطالعه تجربه آنها در حل مسائل اعضا و صنعت لبنیات، اعضای ما در انجمن صنایع فرآورده های لبنی را متقاعد کرده است که در سالهای آتی تشکیلی خانه شیر ایران را با همکاری همه ذینفعان صنعت لبنیات در دستور کار انجمن قرار دهند و هم اکنون بخشی از تلاشهای انجمن متمرکز بر تحقق این هدف طی سال ۹۹ است. در کنار فعالیت های تشکیلی، انجمن تلاش کرده تا با تشکیل «تعاونی تولیدکنندگان صنعتی فرآورده های لبنی سراسری» بخشی از نیازهای اساسی اعضا در تامین مایحتاج اولیه را تامین نماید. بطور مثال در بحران کنونی کرونا که صنایع غذایی و بخصوص کارخانه های لبنی با کمبود مواد بهداشتی و ضدعفونی کننده مواجه بودند، با هماهنگی هایی که انجمن از طریق شرکت تعاونی انجام داد، تولید و توزیع مواد ضد عفونی کننده برای کارخانه های عضو انجمن در دستور کار قرار گرفت و هم اکنون نیازهای اعضا در این بخش در حال تامین شدن است.

انجمن صنایع فرآورده های لبنی علاوه بر اینکه امتیاز برگزاری نمایشگاه های تخصصی صنعت لبنیات را از سازمان توسعه تجارت کسب کرده و نخستین «نمایشگاه بین المللی لبنیات و صنایع وابسته» را در سال ۹۵ برگزار کرد، در بهمن ماه سال ۹۸ نیز «نخستین همایش صنعت لبنیات ایران» را نیز با حضور همه ذینفعان صنعت و مقامات ارشد دولتی و روسای اتاق بازرگانی برگزار نمود. در این همایش برای نخستین بار همه کارخانه های لبنی و تامین کنندگان آنها درو هم آمدند و به بحث درباره مسائل صنعت و راه های برون رفت از آن پرداختند.

«تامین کالاهای لبنی سید خانوار از طریق اعضای انجمن»، «طرح ارزیابی محصولات سنتی احوهای صنفی»، «قیمت گذاری محصولات لبنی طی سالهای ۷۶ تا ۸۴» بخشی از عملکرد انجمن در سالهای گذشته است که در حیطه وظایف «تنظیم گری» انجمن به عنوان یک سازمان نمایندگی کارفرمایی قابل ارزیابی است.

نکته ای که شایسته توجه است و به نظر می رسد اتاق بازرگانی به عنوان یک تشکل اقتصادی بالادستی با ابعاد ملی میتواند حل آن را در دستور کار خود قرار دهد، وجود تشکل های موازی در صنایع مختلف و از جمله صنعت لبنیات است.

همانطور که می دانید تشکلهای کارفرمایی به عنوان سازمان های نمایندگی بخش خصوصی شناخته می شوند و ماموریت آنها حل مسائل صنعت و پیگیری منافع مشترک اعضا در نهادهای سیاست گذار کشور است. تحقق این ماموریت اگرچه تا حد زیادی وابسته به ظرفیت های درونی تشکل های اقتصادی و فهم درست آنها از رویکردهای حل مسئله است اما بخشی از این مهم خارج از توانایی های تشکل هاست و نیازمند اصلاح سیاست ها و قوانینی است که همت اتاق بازرگانی، صنایع و معادن را می طلبد.

اتاق بازرگانی طی سالهای اخیر علاوه بر ارزیابی تشکل های اقتصادی عضو خود، برنامه های آموزشی خوبی را برای تشکل ها تمهید دیده که شایسته تقدیر است و تقویت کننده ظرفیت های درونی تشکلهای و نیز اصلاح کننده ذهنیت رهبران آنها درباره کارکرد های تشکل است. اما آنچه هم اکنون کارآمدی و تاثیرگذاری تشکل های کارفرمایی را تحت تاثیر قرار داده، وجود تشکل های اقتصادی است که صرفا نامی از آنها در صنایع مختلف وجود دارد و بیش از اینکه کمکی به حل مشکلات صنعت کنند، ابزاری برای مداخله دولت ها در صنعت و شکستن اجماع و همکاری های درون صنعتی هستند. نتنها صنعت لبنیات با این مشکل مواجه است بلکه سایر تشکلهای کارفرمایی در دیگر صنایع نیز با این مشکل مواجه هستند.

اگرچه روند صدور مجوز فعالیت تشکل های اقتصادی در اتاق های بازرگانی اصلاح شده و تشکیلی تشکل های موازی بسختی ممکن است اما در سایر نهادها مانند وزارت کار یا اتاق تعاون و... توجه به سیاست عدم تشکیلی تشکلهای موازی بسیار کم رنگ است. این مشکل وقتی سخت تر می شود که بدانیم نظارتی نیز بر روی تشکل ها بعد از تشکیل انجام نمی شود. به این معنی که برخی تشکل ها علی رغم اینکه سالهاست تشکیلی شده اند اما تنها اسمی بر روی کاغذ هستند بدون اینکه خدماتی به اعضای خود ارائه کنند یا ظرفیتی برای انجام وظایف تنظیم گری داشته باشند. این دست تشکل ها علاوه بر اینکه ابزاری برای شکستن اجماع و اخلال در همکاری های درون صنعتی هستند گاهی تبدیل به ابزاری برای توزیع رانت نیز می شوند. این دست تشکل ها گاهی حتی خالی از اعضا هم هستند به این معنی که تشکیلی مدعی عضویت ۴۰۰ واحد تولیدی است اما در حقیقت این عدد متعلق به سالهای دور بوده و هم اکنون عموم واحدهای عضو تشکل تعطیل و غیر فعال اند.

فارغ از مصداق هایی که برای این موضوع وجود دارد، انتظاری که از اتاق بازرگانی می رود آن است که نهایت تلاش خود را برای اصلاح قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار بخصوص در ماده ۵ این قانون که مرتبط با فعالیت های تشکلهای کارفرمایی است انجام دهد و با متمرکز کردن اختیار صدور مجوز تشکیلی تشکل های کارفرمایی، فرآیندی را برای ارزیابی مستمر تشکل ها با همکاری سایر نهادهای ذینفع ترتیب دهد تا شاهد فعالیت تشکلهایی نباشیم که تنها بر روی کاغذ وجود دارند و ابزاری برای سوء استفاده های مالی و دخالت در همکاری های درون صنعتی هستند.



## چشم اندازی برای صنعتی که قدر ندید اما سرپا ایستاد

میراسلام تیموری، رئیس هیئت مدیره انجمن صنایع فرآورده های لبنی

صنعت لبنیات ایران، صنعتی قدر نادیده در نظام سیاست گذاری اقتصادی و همچنین نظام سیاست گذاری سلامت کشور است. اهمیت تولید محصولات بهداشتی لبنی در تضمین سلامت جامعه و نیز رشد و نمو فرزندان این سرزمین موضوع این نوشته نیست بلکه عموم سطروری که در پیش روی شما قرار دارد، به جایگاه اقتصادی صنعت لبنیات به عنوان یک صنعت پیشرو و پیشبرنده در حوزه صنایع غذایی خواهد پرداخت. صنعتی که «شیر خام» به عنوان ماده اصلی آن کشاورزی و دامداری را تحرک می بخشد و بخش مهمی از نوآوری ها در صنعت بسته بندی وابسته به نیازهای این صنعت در حوزه ایمنی و سلامت محصولات غذایی است و البته گستره نیاز مصرف کنندگان باعث شده تا این صنعت شبکه وسیعی از توزیع کنندگان را در صنعت پخش و توزیع منتفع سازد.

صنعت لبنیات ایران صنعتی خصوصی است و یا دست کم بیش از ۸۵ درصد آن با سرمایه بخش خصوصی ایجاد شده و مدیریت می شود و بیش از ۴۰۰ برند در بازار سراسری و منطقه ای آن در سراسر کشور وجود دارد. اهمیت این ویژگی مهم را وقتی بهتر درک میکنیم که به یاد بیاوریم به نظر کارشناسان اقتصادی، خصوصی سازی در بسیاری از صنایع کشور تجربه ای غیر موفق را پشت سر نهاده است. نقش پررنگ بخش خصوصی در این صنعت بود که باعث شد ایران که تا سالهای پایانی دهه ۶۰ و اوایل دهه ۷۰ وارد کننده حجم عمده ای از محصولات لبنی بود، امروز نه تنها همه محصولات لبنی مورد انتظار مصرف کننده ایرانی را تامین کرده بلکه در جایگاه صادر کننده محصولات لبنی هم قرار گرفته است.

صنعت لبنیات ایران متختر است که با تعدد برند و تنوع محصول خود، «حق انتخاب مصرف کننده ایرانی» را پاس داشته و کیفیت محصولات و تنوع چشم نواز آن با برندهای مختلف را در معرض قضاوت و پسند مصرف کننده ایرانی قرار داده است. اگر به گلایه هایی که مصرف کننده ایران از کیفیت کالا یا کمبود حق انتخاب خود در قبال محصولات برخی دیگر از صنایع کشور ابراز میکند توجه کنیم، اهمیت و گستردگی کاری که در صنعت لبنیات انجام شده است را بیشتر درک خواهیم کرد.

سهام صنعت لبنیات از اشتغال مستقیم حدود ۱۲۰ هزار نفر، اشتغال غیر مستقیم حدود ۴۸۰ هزار نفر و در کل زنجیره این صنعت از کشاورزی تا توزیع، بیش از ۲ میلیون نفر است. توسعه این صنعت مشروط به آنچه در پی خواهد آمد، میتواند به این دلیل که ماده خام این صنعت وابسته به کشاورزی و دامداری است، به توسعه نقاط محروم کشور منجر شود. در حقیقت توسعه این صنعت به معنی فقرزدایی و درآمدزایی برای هموطنان محرومی است که در روستاها و مناطق کمتربرخوردار کشور حضور دارند.

صنعت لبنیات ایران همچنین با گردش نقدینگی ۳۵۰۰ میلیارد ریال و صادرات ۴۵۰ هزار تن محصولات لبنی بالغ بر ۷۵۰ میلیون دلار یکی از صنایع مهم غذایی کشور و سلامت محورترین صنعت در میان صنایع غذایی است. سهم صنعت لبنیات قریب به یک درصد از تولید ناخالص داخلی در شرایط کنونی است. با توجه به اینکه صنعت لبنیات، صنعتی دور زنا است و بیش از ۹۰ درصد ماده خام و تکنولوژی آن متکی به امکانات داخلی است، در شرایط کنونی کشور ظرفیت خوبی برای توسعه و افزایش سهم خود از تولید ناخالص داخلی را خواهد داشت.

با وجود اینکه صنعت لبنیات به مثابه موتور محرکهای برای بخش مهمی از اقتصاد کشاورزی است ولی قدر و جایگاهی ناشناخته در میان اهالی دولت و مجلس و نهادهای سیاست گذار کشور دارد و در همه سالهای گذشته جز مقطعی کوتاه در دهه ۷۰ تا میانه دهه ۸۰، سیاستگذارهای کلان آنها، عاملی بازدارندهای در توسعه این صنعت بوده است. آنچه در پی خواهد آمد نگاهی است به ظرفیت ها و فرصت هایی که در این صنعت کمتر قدر دیده وجود دارد. و تلاش شده تا چشم اندازی برای آنچه این صنعت می تواند برای کشور در حوزه اشتغال و ارزآوری و سلامت به ارمغان بیاورد، ترسیم شود.

استفاده آحاد مردم از شیر و لبنیات همواره به جهت اهمیت تغذیه ای، مورد نظر مقامات دولتی بوده است. دولتی ها با این پیش فرض که کنترل قیمت میتواند دسترسی عموم مردم به محصولات لبنی را تسهیل کند، دخالت در قیمت گذاری محصولات لبنی را در دستور کار خود قرار داده اند. اما این سیاست نه تنها باعث تحقق این هدف نشده، بلکه در مقطعی به عدم دسترسی کافی مصرف کنندگان نیز انجامیده است. لذا مهمترین تهدید صنعت لبنیات ایران کنترل قیمت توسط نهادهای دولتی و حاکمیتی است. هم اکنون بیش از ۷۵ درصد سبب

محصولات لبنی در محدوده کنترل قیمتی قرار دارد که راه را بر توسعه پایدار و نوآوری در این صنعت، بسته است. این در شرایطی است که صنعت لبنیات با حدود ۴۰۰ شرکت فعال در شرایط کاملاً رقابتی قرار دارد و عرضه لبنیات با گستره وسیعی از برندهای مختلف، چشم نواز مصرف کنندگان در هر فروشگاه کوچک و بزرگی است و هر شهروندی میتواند بسته به نیاز و سلیقه و درآمد خود کالای مورد نیاز خود را انتخاب نماید. در چنین شرایطی که بازار کاملاً رقابتی است، تداوم سیاست سرکوب قیمت در صنعت لبنیات از سوی نهادهای دولتی قابل درک نیست.

راه حل موضوع قیمت گذاری بطور کلی حذف کلیه یارانه های مرتبط با صنعت و عدم دخالت دولت در قیمت گذاری و اجازه دادن به حاکم شدن قانون عرضه و تقاضا است. با این حال برای تحقق ملاحظات دولت در حمایت از اقشار آسیب پذیر و وجود لبنیات در سبد خانوارهای کم برخوردار، انجمن صنایع لبنی به نمایندگی از شرکت های لبنی عضو خود که سهم عمده و اصلی بازار را در اختیار دارند، بارها پیشنهاد داده است که با تقبل حداقل یک سوم از کل نیاز کشور به صورت قیمت تمام شده در قالب سبد حمایتی خانوار، ضمن ایفاء رسالت اجتماعی خود در قبال هموطنان، دغدغه دولت مردان را برای تأمین نیاز اقشار کم برخوردار به محصولات لبنی را برطرف نمایند.

این نکته در خور توجه است که در سال های نه چندان دور که دولت برای خرید محصولات لبنی یارانه پرداخت میکرد، حجم محصول حداکثر یک پنجم کل نیاز کشور بود اما با پیشنهاد فوق این مقدار میتواند به یک سوم افزایش یابد. با این طرح شیر، ماست و پنیر در حجم حدود ۲۵۰ میلیون تن شیر با قیمت تمام شده در قالب سبد حمایت خانوار در اختیار اقشار آسیب پذیر قرار گرفته و مابقی محصولات به صورت رقابتی به بازار عرضه خواهد شد.

تغییر سبک زندگی و ترکیب سنی جامعه میتواند تهدیدی بر نوع مصرف لبنیات باشد و همین مقدار سرانه مصرف لبنیات را که به دلایل مختلف آسیب دیده است را کاهش دهد. این موضوع گرچه تهدید است ولی فرصتی مغتنم هم است تا صنعت لبنیات با ارائه محصولات جدید لبنی برای قشرهای مختلف جامعه با سلیقه مختلف که با مصرف سنتی لبنیات میانه چندان ندارند، بتواند سرانه مصرف لبنیات را افزایش دهد. این امر مستلزم سرمایه گذاری در بخش تحقیق و توسعه برای برآورد نیازهای جدید جامعه بر اساس سبک زندگی جدید است که میتواند راه را برای توسعه پایدار این صنعت فراهم سازد.

سرانه مصرف لبنیات در ایران کماکان در مقایسه با کشورهای توسعه یافته بسیار پایین است. سرانه مصرف در ایران حدود ۷۵ کیلو در سال برای هر فرد است که در مقایسه با استاندارد جهانی ۱۶۰ کیلو در سال برای هر فرد و نیز ۳۵۰ کیلو در کشورهای توسعه یافته، بسیار پایین است. متأسفانه در سالهای اخیر دو عامل مهم باعث کاهش مصرف لبنیات شده است. عامل اول افزایش قیمت محصولات لبنی ناشی از افزایش قیمت شیر خام، افزایش هزینه های بسته بندی، افزایش قیمت ارز و افزایش هزینه های فرآوری ناشی از حقوق و دستمزد و اعمال سیاستهای ارزش افزوده برای بخش بزرگی از محصولات لبنی بوده است که باعث شده قیمت محصولات لبنی افزایش یابد و در کنار کاهش قدرت خرید مردم به کاهش سرانه مصرف لبنیات دامن بزند. اما مهمتر از عامل اول، فقدان فرهنگ سازی مصرف لبنیات به عنوان عامل دوم است که بر کاهش سرانه مصرف در ایران تأثیری مستقیم داشته است. دامنه مشکلات در موضوع فرهنگ

مصرف لبنیات از تخریب های غیر علمی و ادعاهای نادرست به محصولات لبنی آغاز شده و تا عدم سرمایه گذاری در ترویج مصرف لبنیات توسط نهادهای سیاست گذار متولی سلامت کشور را شامل می شود. شایعه های بی اساس از جمله وجود وایتکس در شیر، استفاده از روغن پالم، دوز آفلاتوکسین بالا در شیر! و همچنین ارائه اطلاعات غلط علمی مدعی لزوم پرهیز از مصرف لبنیات باعث شده است که سرانه مصرف کاهش پیدا کند. این در شرایطی است که مراجع ذی صلاح بهداشتی و تغذیه ای به صورت جدی به مصرف شیر و محصولات لبنی نه تنها برای تغذیه سالم تأکید دارند بلکه یکی از عوامل مهم پیشگیری برای جلوگیری از بیماری های پوکی استخوان - دندان بالاخص برای ایام سالمندی نام می برند.



با توجه به آنچه بیان شد لازم است برای حل مشکل افزایش قیمت محصولات لبنی که تا حدی غیرقابل اجتناب است از پیشنهاد ارائه شده انجمن که در بند یک ارائه گردید توسط دولتمردان استقبال جدی صورت گیرد و اجرایی گردد و در بند دوم ضمن اتخاذ یک سیاست هماهنگ در همه بخش های دولتی و حاکمیتی از جمله وزارت بهداشت، آموزش و پرورش، صدا و سیما و دیگر نهاد های مرتبط نسبت به فرهنگ سازی مصرف شیر و لبنیات اقدام نمود. پروژه شیر مدرسه که متأسفانه به دلایل مختلف به ویژه مشکل بودجه ای دولت به حاشیه رانده شده است، تجدید حیات شده و به عنوان یک پروژه حمایتی توسط دولت اجرایی گردد.

فرصت دیگر برای توسعه لبنیات جذابیت توسعه دامداریهای از طرف سرمایه گذاران است. سیاست کلان دولت در حمایت از صنعت دامداری در کشور در تخصیص ارز ۴۲۰۰۰ ریالی به واردات نهاده های دامی، معافیت مالیاتی دامداریها، عدم امکان اعمال قیمت دستوری برای شیر خام، شرایط بارندگی مناسب در سالهای اخیر، بهره‌وری مناسب تولید در صنعت دامداری کشور میتواند پایداری تأمین ماده حیاتی صنعت لبنیات (شیر خام) را ایجاد کند و در مقایسه با واردات اجزا شیر خام مزیت نسبی تولید شیر خام را حفظ نماید.

تهدید این فرصت مهم، دخالت دولت در امر قیمتگذاری است که با توجه به تخصیص ارز ۴۲۰۰۰ ریالی، در تلاش برای توجیه این دخالت است اما آینده نگرانه تر آن است که دولت با حذف ارز ۴۲۰۰۰ ریالی، امکان توجیه اقتصادی شیر خام و فرآوری آن را در بلند مدت تضمین نماید.

فرصت مهم دیگر برای صنعت لبنیات صادرات است. بازار لبنیات در کشورهای همسایه بخصوص عراق و افغانستان به دلیل عدم امکان تولید شیر خام تازه و نیز احتمال پیوستن ایران به بازار اقتصادی اوراسیا، یک بازار بسیار بزرگ و متنوع برای شرکتهای لبنی ایران است که علاوه بر افزایش ظرفیتهای تولیدی شرکتهای لبنی، سطح نوآوری و سطح تکنولوژی خود را افزایش دهد و امکان رقابت با شرکتهای بین المللی لبنی را فراهم سازد.

تحریم ایران و کاهش صادرات نفتی دولت را برای حمایت از صادرات محصولات صنایع غذایی متقاعد کرده اما لازم است دولت موانع صادراتی را تا حد امکان حذف نماید. افزایش نرخ ارز به صادرات محصولات غذایی، کمک قابل توجهی کرد. حذف تعدد قیمت غیرمنطقی ارز و افزایش منطقی آن در مقایسه با نرخ تورم به افزایش صادرات خواهد انجامید و توسعه صادرات محصولات لبنی را پایدار خواهد کرد. در این بین اما تنظیم بازار داخلی به منظور جلوگیری از افزایش قیمت در صورت توسعه صادرات یک تهدید اصلی و مانع جدی در این ارتباط خواهد بود که باید برای آن ترتیبات خاصی در نظر گرفت.

صنعت لبنیات ایران با سابقه ای بیش از ۷۰ سال نه تنها در تولید محصولات لبنی خودکفا شده است، بلکه محصولات لبنی کشورمان استانداردهای کیفی لازم برای صادرات به عموم کشورهای جهان از جمله آفریقا، خاورمیانه، آسیای شرقی، اروپا و ... را دارند. با همه تنگناهای اقتصادی و سیاسی و زیرساختی موجود کشور، صنعت لبنیات طیفی متنوع از محصولات را به کشورهای چین، ژاپن، عراق، کشورهای حاشیه خلیج فارس صادر می کند و توانسته از استانداردهای سختگیرانه واردات کالاها به مقاصد هدف عبور کند. این مهم به خوبی نشان میدهد این صنعت از نظر نیروی انسانی و ظرفیت های تکنولوژیک آمادگی بسیار زیادی برای جهش صادراتی و رسیدن به صادرات ۳ میلیارد دلاری دارد.

حذف ارز ۴۲۰۰۰ ریالی برای واردات کره، صنایع تولید لبنیات را برای تولید کره از محل شیر داخلی به شدت ترغیب کرده است. در صورتی که نیاز به کره مصرفی داخلی با قیمتهای فعلی کماکان حدود ۳۰ هزار تن باشد ما به حدود حداقل ۷۵۰ هزار تن شیر خام به صورت سالیانه نیاز خواهیم داشت. تولید این حجم از محصول میتواند یک ظرفیت خوب برای توسعه صنعت را فراهم سازد. ضمن این که کماکان تنظیم بازار شیر خام و جلوگیری از افزایش غیرمنطقی و قیمتهای دستوری دولت برای محصولات لبنی دغدغه اصلی اهالی صنعت خواهد بود.

در ترسیم چشم انداز صنعت لبنیات ایران در صورتی که دولت به رفع دغدغه های اهالی این صنعت به ویژه در حوزه قیمت گذاری بر محصولات لبنی اقدام کند، این ظرفیت و توانایی در صنعت لبنیات ایران وجود دارد که بتواند ظرف ۵ سال سطح اشتغال در این صنعت را تادو برابر افزایش داده و به علاوه میزان ۳ میلیارد دلار ارزآوری حاصل از صادرات داشته باشد.

تحقق جهش در تولید و حمایت از تولید کننده ایرانی نیازمند تمهیداتی است که امیدواریم نهادهای سیات گذار برای تحقق آن اراده ای تام و تمام نشان دهند.





## مازاد تولید شیر خشک یعنی حذف لبنیات از سبد غذایی ۴ دهک کم درآمد!؟

عضو هیات مدیره انجمن صنایع فرآورده‌های لبنی می‌گوید در صنعت لبنیات با مازاد تولید شیر خشک مواجه هستیم و وقتی به دقت به موضوع نگاه کنیم، متوجه می‌شویم که آنچه از آن به عنوان مازاد شیر خشک یاد می‌شود در حقیقت همان شیر و لبنیاتی است که اقشار محروم و ۴ دهک کم درآمد نتوانسته‌اند در سبد خانوار خود قرار دهند.

لبنیات در سبد غذایی ایرانی‌ها از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و برخی افراد روزانه یا هفته‌ای چندبار از یکی از محصولات لبنی چون ماست، پنیر، کره و شیر در برنامه غذایی خود استفاده می‌کنند. اهمیت این محصولات غذایی باعث شد تا با بهنام نایب زاده عضو هیات مدیره انجمن صنایع فرآورده‌های لبنی در خصوص موضوعاتی چون قیمت لبنیات، سرانه مصرف لبنیات در کشور، مازاد شیر خشک و حذف لبنیات از سبد غذایی برخی از دهک های جامعه و به طور کل مشکلات این صنعت به گفتگو بپردازیم.

وی در این گفتگو به موضوعاتی چون کاهش سرانه مصرف لبنیات، فقدان فرهنگ مصرف شیر و لبنیات به عنوان کالای موثر بر سلامت خانوار، مازاد تولید شیر خشک و صادرات شیر خشک و دخالت دولت در قیمت گذاری اشاره کرد.

ماحصل این گفت وگو در ادامه می‌آید:

● آیا محصولات لبنی (خصوصاً محصولات پر مصرف مانند ماست و بستنی) در این یکی دو ماه اخیر با افزایش قیمت مواجه شده است؟

در صنعت لبنیات دو نوع قیمت گذاری بر محصولات وجود دارد. یک نوع قیمت هایی است که مربوط به ۱۲ قلم کالا از جمله ماست معمولی، پنیر یو اف و شیر پاستوریزه به عنوان پر مصرف ترین کالاهای لبنی است که توسط ستاد تنظیم بازار و سازمان حمایت از مصرف کننده قیمت گذاری می‌شود. بخش دیگری از کالاهای لبنی هستند که قیمت گذاری آنها وابسته به هزینه های تولید و سود مشرووع ۱۴ درصد است که البته در صنعت لبنیات به دلیل رقابتی بودن بازار این سود بسیار کمتر از ۱۴ درصد است.

در ۱۲ قلم کالایی که از سوی دولت قیمت گذاری می‌شود، علی‌رغم اینکه از سال ۱۳۹۸ با افزایش هزینه های سر بار تولیدی چون افزایش نرخ سوخت و افزایش سرسام آور نرخ حمل و نقل در چندین نوبت و نیز از ابتدای سال ۱۳۹۹ با افزایش حقوق و دستمزد مواجه بوده‌ایم اما صنایع بزرگ لبنی تلاش کرده‌اند تا پایان ماه رمضان افزایش قیمتی در این دست کالاهای نداشته باشند و افزایش قیمت این دست از کالاهای به بعد از ماه مبارک رمضان و اخذ مجوزهای لازم موکول شده است.

در خصوص کالاهای لبنی خارج از این دسته هم اگر افزایش قیمتی صورت گرفته باشد به دلیل افزایش نرخ دستمزد ها در سال جاری و نیز تورم سالیانه امری طبیعی است و برای حفظ اشتغال و خطوط تولید لازم است. همانطور که می‌بینید یک عدد پر اید در مملکت ما ۹۰ میلیون تومان است آن هم در صنعتی که غیر رقابتی است. اما در صنعت لبنیات که ۴۰۰ کارخانه بزرگ و کوچک وجود دارد و کاملاً رقابتی است، صنعتگران نمی‌توانند ریسک افزایش قیمت بی دلیل را بر خود هموار کنند و بازار خود را از دست بدهند. مطمئن باشید که اگر افزایش قیمتی رخ می‌دهد توجیه اقتصادی دارد و مستند به افزایش هزینه ها است.

● آیا سرانه مصرف لبنیات در چند وقت اخیر کاهش یافته است؟

به طور کلی سرانه مصرف در کشور ما پایین است در حالی که در حالت خوشبینانه سرانه مصرف لبنیات در ایران چیزی بین ۸۰ تا ۸۵ کیلو برای هر فرد در سال است، استاندارد جهانی برای هر فرد بین ۱۲۰ تا حداکثر ۱۵۰ کیلو است، به نظر ما موضوع قیمت در محصولات لبنی اگرچه بی‌تأثیر نیست اما اصلی ترین دلیل برای کاهش سرانه مصرف لبنیات فقدان فرهنگ مصرف شیر و لبنیات به عنوان یک کالای موثر بر سلامت خانوار است. اینکه تصریح می‌کنم قیمت محصولات الزاماً دلیلی برای کاهش سرانه مصرف نیست به این دلیل است که در خانوارهای ما خرید اقلام خوراکی مضر برای سلامتی مثل نوشابه، چیپس، روغن و... علی‌رغم افزایش قیمت کماکان کاهش مصرفی در خانوارها ندارند و این بدان معناست که اصلی ترین دلیل برای کاهش سرانه مصرف لبنیات در ایران به فقدان فرهنگ مصرف محصولات لبنی باز می‌گردد. حل این موضوع نیز در گرو تصمیم و اراده نهادهای سیاستگذار در حوزه سلامت است. از وزارت بهداشت و آموزش و پرورش گرفته تا شورای سلامت صدا و سیما. البته زنجیره صنعت لبنیات از گاو داران تا تولید کنندگان آماده هستند که اگر اراده ای از سوی این نهادها ببینند برای تحقق هدف افزایش سرانه مصرف نهایت همکاری را داشته باشند. نکته دیگر در این رابطه این است که هدف گذاری در اسناد بالادستی کشور در حوزه سرانه مصرف شیر و لبنیات، ۱۲۰ کیلو گرم است.

در همین رابطه می‌توان به کاهش های مقطعی مصرف لبنیات هم اشاره کرد. در سال های اخیر از سوی رسانه هایی همچون صدا و سیما تخریب های فراوانی علیه صنعت اتفاق افتاده که از جمله دلایل کاهش مصرف است. مثل همین ماجرای اخیر افلا توکسین. همزمان برخی نهادهای مسئول هم متأسفانه اشتباهات بزرگی در این رابطه داشته اند مثل اظهارات وزیر سابق بهداشت در خصوص وجود پالم در محصولات لبنی که ادعای نادرستی بود و تأثیری شدیدی در تخریب اعتماد مردم داشت و قدمی متناسب برای جبران آن نیز برداشته نشد و با اینکه در ماه های اخیر، گرونا در هفته ابتدایی و با توجه به ناگاهی مردم باعث کاهش مصرف لبنیات شده بود اما در ادامه با اطلاع رسانی هایی که در خصوص تأثیر لبنیات بر افزایش توان دفاعی بدن رخ داد، تا حدودی این کاهش جبران شد و به تعادل رسید.

● آیا دولت تدابیری برای توزیع لبنیات میان دهک های کم درآمد جامعه که از طرف این صنف پیشنهاد شده بود، اتخاذ کرده است؟

پیشنهاد ما به وزارت صمت این بود که بیش از ۲ میلیون تن شیر را برای سه قلم کالای پنیر، ماست و شیر پاستوریزه با هدف در توزیع میان دهک های کم درآمد با کمترین سود (۳ درصد) توزیع شود. این پیشنهاد از سوی وزیر صمت دکتر رحمانی با استقبال مواجه شد و تیرماه گذشته از سوی ایشان به ریاست جمهوری جهت اخذ تصمیم تقدیم شد. از آن زمان تا کنون که قریب یک سال می‌گذرد، هنوز پاسخی دریافت نکرده ایم.

نکته ای که جا دارد به آن اشاره کنم این است که ما در صنعت لبنیات با مازاد تولید شیر خشک مواجه هستیم. ولی وقتی به دقت به موضوع نگاه کنیم، متوجه می‌شویم که آنچه از آن به عنوان مازاد شیر خشک یاد می‌شود در حقیقت همان شیر و لبنیاتی است که اقشار محروم و ۴ دهک کم درآمد نتوانسته‌اند در سبد خانوار خود قرار دهند. دولت ها در طول سالیان متمادی به جای اینکه بر روی فرهنگ سازی مصرف شیر و لبنیات سرمایه گذاری کنند و یا تدابیری برای استفاده خانوارهای کم درآمد از شیر و محصولات لبنی بیاندیشند، ترجیح دادند با افزایش خطوط شیر خشک، شیر خانوارهای کم برخوردار را تبدیل به شیر خشک کنند. این سیاست در چند سال اخیر در وزارت جهاد بسیار اوج گرفت.

حالا که با مازاد شیر خشک در کشور مواجه شده ایم، بحث صادرات شیر خشک هم داغ شده است در حالی که صادرات شیر خشک علاوه بر اینکه به معنی صدور سهیم یارانه اقشار کم برخوردار به مصرف کننده خارجی است و علاوه بر اینکه تعادل عرضه شیر خام را به هم می‌زند، منجر به تضعیف بازار صادرات محصولات لبنی ایران در منطقه هم خواهد شد. زیرا در صادرات شیر خشک با وجود اعتراضات گسترده خصوصی، دولت کماکان تصمیم به انجام سهمیه بندی در صادرات دارد که این خود علاوه بر تخریب بازار صادرات ایران، مفسده زا هم خواهد بود. دیگر اینکه شیر خشک ایران را کارخانه های رقیب لبنیات ایران در کشورهای مثل عراق و پاکستان می‌خرند. به طور مثال در کشور عراق که ما بازار صادراتی خوبی داشتیم، کارخانه های لبنی عراقی ایجاد شده و دولت عراق برای حمایت از این کارخانه ها بر ورود کالاهای لبنی ایران تعرفه های بالایی وضع کرده یا کلاً ممنوع کرده است. در عین حال به دلیل اینکه دامداری صنعتی در عراق وجود ندارد، تامین شیر برای کارخانه های لبنی عراق مشکل است. در نتیجه آنها متقاضی شیر خشک ایران شده اند و همانطور که در هفته های اخیر شنیده اید، محموله های مختلفی از شیر خشک به صورت قاچاق هم در سمت مرزهای عراق و هم در سمت مرزهای پاکستان کشف شده است.

در حقیقت صادرات شیر خشک هم صدور یارانه مردم است هم تخریب بازار صادراتی و هم تقویت کننده رقبای تولید کننده لبنی در منطقه. همچنین بر تعادل قیمت شیر در داخل کشور اثر منفی می‌گذارد. از طرفی به دلیل سهمیه بندی در صادرات منجر به ایجاد رانت و فساد می‌شود.

● صنعت لبنیات کشور با چه مشکلاتی دست و پنجه نرم می‌کند و راه برون رفت از آن چیست؟

همه آنچه اشاره شد به نوعی تابعی از یک مشکل اساسی در صنعت لبنیات به نام دخالت دولت در قیمت است. دلیل اصلی این دخالت دولت در قیمت گذاری محصولات لبنی نیز این است که دولت به نهادهای دامی ارز ۴۲۰۰ تومانی می‌دهد. یعنی دولت با هدف دسترسی اقشار محروم به محصولات لبنی و برای تهیه نهاده های دامی که محل مصرف آن گاوداری های کشور است، ارز دولتی اختصاص می‌دهد و به همین دلیل در قیمت گذاری ۱۲ قلم اصلی محصولات لبنی دخالت می‌کند. این روند دارای چند مشکل اساسی است. اول اینکه علی‌رغم اینکه در همه سال های اخیر ارز ۴۲۰۰ تومانی و یارانه به نهاده های دامی اختصاص یافته باز هم منجر به تحقق هدف اصلی از این تصمیم نشده و عملاً دهک های کم برخوردار نتوانسته‌اند دسترسی مطلوبی به محصولات لبنی داشته باشند. مشکل دیگر این است که این کار فساد زا بوده و نه دامدارها رضایتی از دسترسی به نهاده های دامی ارزان داشته‌اند و نه تولید کنندگان محصولات لبنی نتوانسته‌اند سود واقعی و مشروع خود را از سرمایه گذاری در صنعت کسب کنند. نکته جالب تر اینجاست که دولت در حالی که به ابتدای زنجیره یعنی وارد کنندگان نهاده های دامی ارز ۴۲۰۰ تومانی اختصاص می‌دهد، از تولید کننده انتظار دارد که این یارانه را به مردم پرداخت کند. مثل اینکه من به همسایه شما پولی بدهم و از شما توقع داشته باشم آن را پس دهی. مجال تبیین فساد حاصل از این سیاست نیست اما برای درک بهتر این موضوع می‌توانید اظهارات قدیمی رییس انجمن صنایع خوراکی دام و طیور مراجعه کنید که گفته بود: «ارز ۴۲۰۰ تومانی نهاده‌های دامی نه تنها گره‌ای از مشکلات تولید کنندگان باز نکرده بلکه با توزیع رانت قابل توجه میان عده‌ای خاص، بازار نهاده را بهم ریخته و تولید کنندگان را دچار مشکل کرده است.» در هر حال پیشنهاد اساسی ما برای حل مشکل صنعت با توجه به اینکه اسامال به عنوان سال جهش تولید نام گذاری شده این است که اولاً بخش مصرف به عنوان لازمه افزایش تولید از سوی نهادهای متولی سلامت مردم جدی گرفته شود و اهالی صنعت هم آماده همکاری در این زمینه هستند. دوم اینکه تخصیص ارز به همه بخش های زنجیره حذف شود و مگر دولت تمایل دارد حمایتی از مصرف کننده انجام دهد بهتر است این حمایت را به بخش آخر زنجیره اختصاص دهد. انجمن صنایع فرآورده های لبنی پیشنهادات جدی و کارشناسانه‌ای در این خصوص دارد اگر از سوی دولت گوش شنوایی برای شنیدن آنها وجود داشته باشد. در هر حال جهش تولید بدون حل موضوع قیمت گذاری و دخالت دولت در قیمت گذاری در حد شعار باقی خواهد ماند. ما از مسئولان ارشد دولتی به خصوص دکتر جهانگیری که همیشه حامی بخش خصوصی بوده‌اند انتظار داریم برای پیشنهادات و مسائل صنعتی که بیش از ۲ میلیون اشتغال در کل زنجیره ایجاد کرده و بیش از هر صنعت دیگری در کشور تجربه خوبی از خصوصی سازی داشته، تامل و پیگیری بیشتری داشته باشند.